

Sygn. akt *I ACa 403/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Kaźmierczak

Sędziowie: SSA Jacek Nowicki

SSA Bogdan Wysocki /spr./

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **L. O.**

przeciwko **Skarbowi Państwa- Dyrektorowi Aresztu Śledczego w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 20 grudnia 2016 r. sygn. akt XII C 1251/16

oddala apelację.

Bogdan Wysocki Małgorzata Kaźmierczak Jacek Nowicki

Sygn. akt I ACa 403/17

UZASADNIENIE

W dniu 30 czerwca 2016 r. **powód L. O.** złożył pozew przeciwko **pozwanemu Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w P.** o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę psychiczną i fizyczną w związku z przetrzymywaniem go w radiowozie policyjnym przez okres około godziny. Jednocześnie powód zażądał zasądzenia od pozwanego kosztów procesu.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo; kosztami postępowania obciążył powoda i w związku z tym: odstąpił od obciążania powoda nieuiszczoną

opłatą sądową, zasądził od powoda na rzecz pozwanego 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

Powód od dnia 27 września 2005 r. odbywa karę pozbawienia wolności, której koniec ustalony jest na termin 23 stycznia 2025 r. Obecnie przebywa w Areszcie Śledczym w P.. Skazany został m.in. za doprowadzenie do niekorzystnego rozporządzania mieniem, udział w zorganizowanej grupie przestępczej o charakterze zbrojnym, dokonanie kradzieży z użyciem przemocy, rozbój na osobie, stosowanie gróźb, pozbawienie osoby wolności.

W dniu 29 czerwca 2016 r. w godzinach 9.00-14.35 powód był transportowany z Aresztu Śledczego W.-M. do Aresztu Śledczego w P.

Od 7 lat powód ma status więźnia szczególnie niebezpiecznego i z tej przyczyny jest transportowany jednoosobowo w eskorcie 3-5 funkcjonariuszy Policji. Powód przewożony jest policyjnym furgonem, jak najszybciej, na sygnałach dźwiękowych. Trasa z W. do P. zajmuje zazwyczaj ok. 3 godzin.

Powód źródła odpowiedzialności pozwanego upatrywał w naruszeniu przez niego dóbr osobistych powoda, m.in. w postaci godności. Powód wywodził, że do naruszenia doszło w dniu 29 czerwca 2016 r., podczas transportu z Aresztu Śledczego W.-M. do Aresztu Śledczego w P.. Według twierdzeń powoda, funkcjonariusze służby więziennej, bez uzasadnionej potrzeby, przez przeszło godzinę, przetrzymywali go w zamkniętym radiowozie policyjnym, znajdującym się na terenie Aresztu Śledczego w P. w czasie, gdy temperatura powietrza na zewnątrz przekraczała 30°C, a wewnątrz pojazdu - 50°C.

W ocenie powoda naruszenie, którego dopuścił się w stosunku do niego pozwany, negatywnie wpłynęło na jego stan psychofizyczny, bowiem powód był przetrzymywany w rozgrzanym samochodzie bez dostępu do wody, mimo, że zgłaszał funkcjonariuszom pozwanego, że nie ma czym oddychać i jest cały mokry.

Powód dochodził od pozwanego - Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Aresztu Śledczego w P., zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł na podstawie art. 77 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 417 k.c. Jednocześnie w toku złożonych zeznań powoływał się na teś art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Natomiast w myśl art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Nie ulega wątpliwości, że jedną z podstawowych powinności nowożytnego państwa prawa jest zagwarantowanie humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Zgodnie z art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r., nr 38 poz. 167 i 169), każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Z kolei art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r., nr 61 poz. 284 ze zm.), której Polska jest sygnatariuszem, stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu. Te normy prawa międzynarodowego znajdują swoje odpowiedniki w art. 40 i 41 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie one w sposób niewątpliwy nakładają na władzę publiczną wskazany obowiązek zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nie naruszających godności ludzkiej.

Stosownie do dyspozycji art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwala uznać, że powód wykazał zasadność roszczenia oraz z czego wywodzi kwotę dochodzoną pozwem.

Powód nie zaferował żadnych dowodów poza dowodem z dokumentacji skargowej kierowanej do Prokuratury Krajowej w dniu 29 czerwca 2016 r. oraz Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P. z dnia 30 czerwca 2016 r., której nie załączył do pozwu. Jednocześnie nie wniósł o zobowiązanie pozwanego do dostarczenia tej dokumentacji. Nawet nie zażądał przeprowadzenia dowodu z własnego przesłuchania. Jednakże Sąd, działając w myśl art. 299 k.p.c., zgodnie z treścią, którego Sąd może dopuścić dowód z przesłuchania stron, jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, na rozprawie w dniu 22 listopada 2016 r. przeprowadził z urzędu dowód z przesłuchania stron z ograniczeniem go do przesłuchania powoda. Twierdzeniom powoda Sąd dał wiarę jedynie w części, głównie co do faktów bezspornych. Sąd miał na uwadze, że powód nie był w stanie w sposób rzeczowy i logiczny wyjaśnić, dlaczego dochodzi od pozwanego kwoty w wysokości 100.000 zł, wskazując ogólnikowo, że w jego przekonaniu nałożenie na pozwanego obowiązku zapłaty na rzecz powoda tak wysokiej kwoty zapobiegnie dalszym naruszeniom. Nadto powód przyznał, że kilkadziesiąt razy kierował do Prokuratury zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa w związku z naruszeniami, jakich rzekomo dopuszczają się wobec niego funkcjonariusze Służby Więziennej, jednakże sprawy były umarzone, z uwagi na brak dowodów.

Mając to na uwadze Sąd doszedł do przekonania, że powód nie zdołał wykazać, z czego wynika kwota dochodzona pozwem, ani też, że faktycznie doszło do naruszenia jego dóbr osobistych poprzez działanie pozwanego (nękanie psychiczne i fizyczne). Same twierdzenia powoda o przebiegu zdarzeń, jakie miały miejsce w dniu 29 czerwca 2016 r., w ocenie Sądu nie mogły stać się podstawą odpowiedzialności pozwanego w rozumieniu art. 417 k.c.

Wobec tego powództwo podlegało oddaleniu. O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Jednakże, mając na uwadze treść art. 102 k.p.c. oraz okoliczność, że postanowieniem z dnia 2 września 2016 r. powód został zwolniony od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości, które w sprawie stanowiła jedynie opłata od pozwu, Sąd odstąpił od obciążania powoda nieuiszczoną opłatą sądową.

Apelację od wyroku wniósł powód, zaskarżył go w całości i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji, istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje, przyjmując je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Nie doszło także do naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, a także mogących wchodzić w grę przepisów art. 417 kc, art. 448 kc w zw. z art. 23 kc i art. 24 kc, bądź też art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950r. (Dz. U. z 1993r., nr 61, poz. 288).

Podzielić należy bowiem w pełni stanowisko sądu orzekającego, zgodnie z którym skarżący nie udowodnił (art. 6 kc), aby w dniu 29 czerwca 2016r. doszło do naruszenia jego dóbr osobistych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, w sposób opisany w pozwie.

Twierdzenia jego w tym zakresie pozostały gołosłowne i nie zostały poparte jakimkolwiek dowodem, mimo stanowczego ich zaprzeczenia przez pozwanego w odpowiedzi na pozew.

Dowodów takich apelujący nie przedstawia także we wniesionym środku zaskarżenia, którego treść ogranicza się do ponownego przedstawienia przez niego własnej wersji wydarzeń.

Stosownie do przepisu art. 232 zd. 1 kpc oraz art. 6 kc strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, a któremu to obowiązku powód w sprawie nie podolał.

Dla potwierdzenia przebiegu wydarzeń, zgodnie z forsowaną przez niego wersją, nie był wystarczający dowód z jego przesłuchania w charakterze strony.

Dowód ten z natury rzeczy ma charakter posiłkowy i nie może, co do zasady, stanowić wystarczającej podstawy do poczynienia istotnych w sprawie ustaleń, w sytuacji, gdy strona może wykazywać swoje twierdzenia innymi środkami dowodowymi.

W okolicznościach sprawy, dowodami takimi, służącymi weryfikacji prawdziwości twierdzeń powoda, mogłyby być np. zeznania funkcjonariuszy aresztu śledczego, którzy mieli rzekomo dopuścić się bezpodstawnego przetrzymywania powoda w warunkach zagrażających jego zdrowiu, zeznania współwięźniów itp.

Nie było jednak jakichkolwiek podstaw, aby sąd w tym zakresie prowadził postępowanie dowodowe z urzędu.

Niezależnie od tego, słusznie zeznania powoda w charakterze strony Sąd Okręgowy uznał za niewiarygodne, a jego twierdzenia za spreparowane wyłącznie na potrzeby uzyskania tą drogą nienależnych świadczeń od Skarbu Państwa.

Przy ocenie tego dowodu sąd I instancji nie naruszył dyrektyw, wynikających z art. 233 § 1 kpc i przysługujących mu na mocy tego przepisu uprawnień.

W świetle zasad doświadczenia życiowego nie ma jakichkolwiek, dających się logicznie uzasadnić przesłanek, które mogłyby uzasadnić zachowania przypisywane przez powoda funkcjonariuszom pozwanego, a mające polegać na zaniechaniu odkonwojowania go do celi, tylko po to, aby dokuczyć mu przez przetrzymanie w mocno nagrzanym pojeździe.

Odpowiadali oni przecież osobiście, w tym dyscyplinarnie, za zdrowie i bezpieczeństwo konwojowanego i trudno sobie wyobrazić, aby, z bliżej nieokreślonych motywów, podejmowali ryzyko, iż powód np. zasłabnie, dozna udaru cieplnego itp.

Skarżący nie twierdzi przy tym, aby z którymkolwiek z tych funkcjonariuszy, czy nawet z jakimkolwiek funkcjonariuszem Aresztu Śledczego w P., pozostawał w konflikcie osobistym, który mógłby ich skłonić do inkryminowanego postępowania.

Dowolne, a przy tym wręcz absurdalne, są twierdzenia apelującego, że w ten sposób funkcjonariusze pozwanego chcieli sprowokować go do zachowań sprzecznych z regulaminem, aby mieć pretekst do wymierzenia mu następnie na tej podstawie kary dyscyplinarnej.

W podstawowym interesie służby więziennej leży bowiem, co oczywiste, aby w relacjach z osadzonymi nie dochodziło do konfliktów i aby na terenie zakładów karnych w maksymalnym stopniu zapewnić spokój.

Ubocznie natomiast należy stwierdzić, że nie ma podstaw do kwestionowania formalnoprawnej legitymacji pozwanego do występowania w sprawie jako statio fisci (art. 67§2 kpc).

Powód wyraźnie bowiem swoje roszczenia wiązał z zachowaniem funkcjonariuszy pozwanego aresztu, a nie policjantów, którzy dokonywali konwoju (przewozu) między zakładami karnymi.

Z tych przyczyn na podstawie przepisu art. 385 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego i procesowego Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.

Bogdan Wysocki Małgorzata Kaźmierczak Jacek Nowicki

--	--	--